

Sygn. akt II Ca 798/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 maja 2013 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Sądu Okręgowego Andrzej Mikołajewski – spr.

Sędziowie: Sędzia Sądu Okręgowego Dariusz Iskra

Sędzia Sądu Okręgowego Tomasz Lebowa

Protokolant Joanna Malena

po rozpoznaniu w dniu 28 maja 2013 roku w Lublinie

na rozprawie

sprawy z powództwa G. W. (1)

przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Prezesa Sądu Okręgowego w Lublinie

o zapłatę

na skutek apelacji powódki od wyroku Sądu Rejonowego Lublin – Zachód w Lublinie z dnia 31 maja 2011 roku, sygn. akt II C 76/11

uchyla zaskarżony wyrok w pkt I. i II. w części obejmującej rozstrzygnięcia: o powództwie G. W. (1) przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Prezesa Sądu Okręgowego w Lublinie oraz o kosztach procesu w sprawie z powództwa G. W. (1) przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Prezesa Sądu Okręgowego w Lublinie, znosi w tym zakresie postępowanie przed Sądem Rejonowym Lublin – Zachód w Lublinie po dniu 27 kwietnia 2011 roku i w tym zakresie przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu Lublin – Zachód w Lublinie do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

Sygn. akt II Ca 798/12

UZASADNIENIE

W sprawie toczącej się przed Sądem Rejonowym Lublin – Zachód w Lublinie pod sygn. akt II C 76/11 (wcześniej II C 497/09) powódka G. W. (1) domagała się pierwotnie zasądzenia na jej rzecz od Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Lublin – Zachód w Lublinie W. R. kwot: 10.080 zł i 554,91 zł, z odsetkami ustawowymi od kwietnia 1999 roku, tytułem odszkodowania za szkodę spowodowaną bezzasadnym umorzeniem postępowania egzekucyjnego w sprawie o sygn. akt I Kmp 337/98 z wniosku Ł. W., reprezentowanego przez przedstawicielkę ustawową G. W. (1), przeciwko R. W. o świadczenia alimentacyjne i zwrotem dłużnikowi świadczeń potrąconych za maj 1999 roku.

W sprawie o sygn. akt II C 664/11, wyłączonej ze sprawy o sygn. akt II C 498/10, powódka G. W. (1) domagała się zasądzenia na jej rzecz od Skarbu Państwa reprezentowanego przez Prezesa Sądu Okręgowego w Lublinie kwot: 10.080 zł i 554,91 zł, z odsetkami ustawowymi od kwietnia 1999 roku, tytułem odszkodowania za tę samą szkodę, wyrządzoną postępowaniem Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Lublin – Zachód w Lublinie W. R..

Postanowieniem z dnia 7 kwietnia 2011 roku Sąd Rejonowy Lublin – Zachód w Lublinie połączył sprawę z powództwa G. W. (1) przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Prezesa Sądu Okręgowego w Lublinie o sygn. akt II C 664/11 ze sprawą o sygn. akt II C 76/11 – do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

Na rozprawie w dniu 9 maja 2011 roku pełnomocnik powódki ustanowiony dla niej z urzędu w sprawie z jej powództwa przeciwko Komornikowi Sądowemu przy Sądzie Rejonowym Lublin – Zachód w Lublinie W. R. zmodyfikował powództwo w ten sposób, że domagał się zasądzenia od tego pozwanego na rzecz powódki kwoty 12.804 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 1 kwietnia 1999 roku do dnia zapłaty oraz kwoty 554,91 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 1 kwietnia 1999 roku do dnia zapłaty, wskazując również, że powódka obu tych kwot żąda solidarnie od pozwanego Komornika Sądowego oraz Skarbu Państwa reprezentowanego przez Prezesa Sądu Okręgowego w Lublinie.

Wyrokiem z dnia 31 maja 2011 roku Sąd Rejonowy Lublin – Zachód w Lublinie, orzekając w obu sprawach połączonych do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia:

I. oddalił powództwo;

II. nie obciążył powódki kosztami procesu;

III. nakazał wypłacić z kasy Sądu Rejonowego w Lublinie na rzecz adwokat A. K. kwotę 2.952 zł tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną powódce z urzędu.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wyrokiem z dnia 16 czerwca 1999 roku, sygn. akt III C 1112/94, Sąd Okręgowy w Lublinie rozwiązał przez rozwód małżeństwo R. W. i G. W. (2) (obecnie W.), zawarte w dniu 22 grudnia 1977 roku, bez orzekania o winie stron. Sąd Okręgowy powierzył obojgu rodzicom wykonywanie władzy rodzicielskiej nad wspólnymi dziećmi M. W. i Ł. W., a miejsce zamieszkania dzieci ustalił przy matce. W miejsce alimentów ustalonych ugodą sądową z dnia 22 marca 1994 roku w sprawie o sygn. akt VI RC 559/94, zasądził od R. W. na rzecz dzieci alimenty w wysokości po 25 % miesięcznego wynagrodzenia za pracę, liczonego po odjęciu podatku dochodowego, nie mniej niż 160 zł miesięcznie na każde z dzieci.

Wyrokiem zaocznym z dnia 28 września 1998 roku w sprawie o sygn. akt VI RC 1343/98 Sąd Rejonowy w Lublinie w sprawie z powództwa G. W. (1) przeciwko byłemu mężowi R. W. podwyższył alimenty od R. W. na rzecz syna Ł. W. do kwoty 450 zł miesięcznie, płatnych do rąk matki G. W. (1) jako ustawowej przedstawicielki dziecka w terminie do piętnastego dnia każdego miesiąca z 33 % odsetek w razie uchybienia terminu płatności każdej raty, poczynając od dnia 26 czerwca 1998 roku.

W dniu 27 października 1998 roku G. W. (1), działając jako przedstawicielka ustawowa małoletniego syna Ł. W., złożyła do Komornika Sądowego Rejonowego Rewiru I przy Sądzie Rejonowym w Lublinie W. R. wniosek o wszczęcie egzekucji przeciwko dłużnikowi R. W. celem wyegzekwowania alimentów zasądzonych wyrokiem Sądu Rejonowego w Lublinie w sprawie o sygn. akt VI RC 1343/98.

W tym samym dniu Komornik Sądowy wezwał Zespół (...) MSWiA przy KWP w L. do dokonywania potrąceń z emerytury lub renty dłużnika. Pismem z dnia 15 stycznia 1999 roku (...) Bank S. A. poinformował Komornika, że od dnia 29 stycznia 1999 roku będzie przekazywać zajęte wynagrodzenie pracownika R. W. w kwocie 540,06 zł miesięcznie.

W związku ze skutecznością egzekucji Komornik Sądowy zwrócił się do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o wstrzymanie od dnia 1 marca 1999 roku wypłaty świadczeń na rzecz Ł. W..

W dniu 23 marca 1999 roku Ł. W., urodzony w dniu (...), złożył Komornikowi Sądowemu wniosek o umorzenie postępowania egzekucyjnego, oświadczając, iż rezygnuje z egzekucji alimentów od ojca R. W. z dniem 1 kwietnia 1999 roku oraz, że wszystkie zaległości alimentacyjne na jego rzecz z dniem 1 kwietnia 1999 roku zostały przez ojca spłacone.

Postanowieniem z dnia 23 marca 1999 roku Komornik Sądowy Rewiru I przy Sądzie Rejonowym w Lublinie W. R. w sprawie egzekucyjnej o sygn. akt I Kmp 337/98 na podstawie art. 825 pkt 1 k.p.c. umorzył postępowanie egzekucyjne i anulował z dniem 1 kwietnia 1999 roku zajęcie świadczeń dłużnika.

W dniu 1 kwietnia 1999 roku Zespół (...) MSWiA poinformował Komornika Sądowego, że należność za miesiąc kwiecień 1999 roku w kwocie 659,56 złotych została już wcześniej przekazana na konto komornika i w związku z umorzeniem postępowania egzekucyjnego zwrócił się z prośbą o bezpośrednie przekazanie tej należności wierzycielowi R. W.. W dniu 8 kwietnia 1999 roku Komornik zwrócił tę kwotę R. W..

Sąd Rejonowy wskazał, na podstawie jakich dowodów ustalił powyższy stan faktyczny i dodał, że jest on między stronami bezsporny.

Sąd Rejonowy dał wiarę w całości zeznaniom świadka Ł. W. i pozwanego Komornika przesłuchanego w charakterze strony.

Zeznania powódki Sąd Rejonowy uznał za wiarygodne jedynie częściowo, nie dając jej wiary co do tego, jakoby Ł. W. nie miał rozeznania, jaki dokument otrzymał do podpisania i jaki skutek wywoływał złożony przez niego wniosek o umorzenie postępowania egzekucyjnego. W tej części zeznania powódki stoją w sprzeczności z konsekwentnymi i stanowczymi zeznaniami świadka Ł. W..

Autentyczności i rzetelności dokumentów nie kwestionowała żadna ze stron.

Sąd Rejonowy wskazał również, że oddalił wniosek powódki o zmianę pełnomocnika z urzędu ustanowionego dla powódki w sprawie przeciwko Komornikowi Sądowemu przy Sądzie Rejonowym Lublin – Zachód w Lublinie W. R., uznając, że nie ma do tego podstaw.

Sąd Rejonowy oddalił wniosek dowodowy powódki o uzupełniające przesłuchanie świadka Ł. W., gdyż świadek był już przesłuchany na wnioskowane okoliczności, pełnomocnik powódki brał udział w tej czynności i miał możliwość zadawania pytań świadkowi.

Sąd Rejonowy oddalił również wniosek powódki o dopuszczenie dowodu z dokumentów z akt sprawy sygn. I C 216/08 Sądu Okręgowego w Lublinie, uznając, że dokumenty te nie mają żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Z uwagi na to, że powództwo podlega oddaleniu co do zasady, zbędne było wywoływanie dowodu z opinii biegłego z zakresu księgowości na okoliczność wyliczenia kwoty zaległości alimentacyjnych.

W ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał powództwo za niezasadne.

Sąd Rejonowy wskazał, że podstawą materialną roszczeń powódki był przepis art. 23 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku o komornikach sądowych i egzekucji, w brzmieniu obowiązującym przed nowelizacją dokonaną ustawą z dnia 24 września 2004 roku o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego.

Sąd Rejonowy dodał, że Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 20 stycznia 2004 roku, sygn. SK 26/04, OTK-A 2004/1/3, uznał, że art. 769 k.p.c. jest niezgodny z art. 77 ust. 1 Konstytucji.

Zgodnie z art. 23 ust. 1 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji, w pierwotnym brzmieniu, komornik ponosi odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przy wykonywaniu czynności. Odpowiedzialność odszkodowawcza komornika za szkodę wyrządzoną w toku egzekucji jest odpowiedzialnością deliktową za działanie niezgodne z

prawem. Późniejsza zmiana treści tego przepisu, polegająca na wprowadzeniu do niego przesłanki bezprawności jako podstawy odpowiedzialności komornika, stanowi tylko podkreślenie obowiązującej zasady prawnej, wynikającej z art. 77 ust. 1 Konstytucji.

Przed wejściem w życie ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku o komornikach sądowych i egzekucji odpowiedzialność odszkodowawczą komornika i Skarbu Państwa w związku z działalnością komornika regulował art. 769 k.p.c.

Po wejściu w życie unormowania zawartego w art. 23 ust. 1 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji w orzecznictwie Sądu Najwyższego ukształtowało się stanowisko, że przepis ten nie wyłącza stosowania art. 769 k.p.c. w zakresie odpowiedzialności odszkodowawczej komornika sądowego jako organu egzekucyjnego i solidarnej odpowiedzialności Skarbu Państwa z komornikiem. W uzasadnieniu przywołanego wyżej wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 stycznia 2004 roku trafnie przyjęto, że komornika nie łączy ze stronami postępowania egzekucyjnego stosunek o charakterze cywilnoprawnym, lecz stosunek publicznoprawny, gdyż w państwie prawa przymusowe wykonanie wyroków w sprawach cywilnych nie odbywa się w wyniku działań osobistych wierzyciela ani osób, którym zleca on wykonanie wyroku sądowego.

Wylimitowanie z porządku prawnego art. 769 k.p.c. spowodowało, że oceny odpowiedzialności odszkodowawczej komornika i Skarbu Państwa należy dokonywać w ramach ogólnych reguł odpowiedzialności deliktowej.

Sąd Rejonowy dodał przy tym, że odpowiedzialność Skarbu Państwa będzie mieć uzasadnienie w art. 417 k.c., natomiast w przypadku odpowiedzialności Komornika nie wchodzi w grę вина jako zasada tej odpowiedzialności.

Jedyną przesłanką odpowiedzialności odszkodowawczej pozostaje zatem bezprawność działania funkcjonariusza. Bezprawność ta obejmuje tylko zachowania sprzeczne z prawem pozytywnym, którego źródła uregulowane są w art. 87 Konstytucji. Nie mieszczą się w tym katalogu czynności sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

Powódka twierdziła, że na skutek niezgodnego z prawem umorzenia postępowania egzekucyjnego przez pozwanego Komornika Sądowego poniosła szkodę w określonej w pozwie wysokości, polegającą na niewyegzekwowaniu od dłużnika R. W. zaległej części rat alimentów wraz z odsetkami za opóźnienie oraz skutek wyegzekwowania a następnie bezzasadnego zwrócenia dłużnikowi kwoty alimentów za maj 1999 roku.

Bezprawność działania Komornika miała polegać na umorzeniu postępowania egzekucyjnego z pominięciem jej osoby.

Sąd Rejonowy wskazał, że podstawą umorzenia postępowania egzekucyjnego był przepis art. 825 pkt 1 k.p.c., zgodnie z którym organ egzekucyjny umorzy postępowanie w całości lub części na wniosek wierzyciela.

Pełnoletni wierzyciel Ł. W. złożył wniosek o umorzenie postępowania egzekucyjnego i Komornik był tym wnioskiem związany. Komornik nie był uprawniony do kontroli wniosku wierzyciela pod względem jego celowości i zasadności.

Wierzyciel jako gestor postępowania egzekucyjnego może w każdym czasie i w każdej sytuacji wnieść o umorzenie postępowania egzekucyjnego. Wierzyciel ograniczony jest jedynie tylko w takiej sytuacji, w której egzekucja z tego samego przedmiotu prowadzona jest przez kilku wierzycieli lub gdy egzekucja wszczęta była z urzędu. Zgodę na umorzenie postępowania egzekucyjnego wyrazić muszą wszyscy wierzyciele egzekwujący lub sąd albo inny organ, który żądał wszczęcia egzekucji.

Świadek Ł. W. potwierdził okoliczności złożenia przez niego wniosku o umorzenie egzekucji prowadzonej przeciwko R. W..

Z żadnego przepisu prawa nie wynika, aby powódce służyły określone uprawnienia w tym postępowaniu egzekucyjnym po uzyskaniu pełnoletniości przez Ł. W.. Powódka działała jedynie jako przedstawiciel ustawowy małoletniego Ł. W. i tylko w tym charakterze była osobą uprawnioną do odbioru alimentów uiszczanych przez dłużnika na rzecz małoletniego syna. Powodem w sprawie o świadczenia alimentacyjne (wierzycielem w postępowaniu egzekucyjnym) był natomiast uprawniony do świadczeń Ł. W. a nie jego matka.

Wskazanie w wyroku Sądu Rejonowego z dnia 28 września 1998 roku o sygn. akt VI RC 1343/98, że alimenty mają być wypłacane do rąk G. W. (1) jako przedstawicielki ustawowej małoletniego Ł. W. nie może być uważane za oznaczenie powódki jako wierzyciela, ale jedynie za dowód jej umocowania do działania w imieniu małoletniego w postępowaniu egzekucyjnym, a w szczególności do odbioru zasądzonych alimentów. Taki charakter omawianej wzmianki wynika z treści art. 65 k.p.c. i art. 66 k.p.c., regulujących kwestię zdolności procesowej osób małoletnich, stosowanych odpowiednio z mocy art. 13 § 2 k.p.c. w postępowaniu egzekucyjnym.

Z uzyskaniem przez wierzyciela pełnoletniości wypłata świadczeń alimentacyjnych mogła nastąpić wyłącznie do jego rąk. Zdarzenie to nie wymagało stwierdzenia orzeczeniem sądu opiekuńczego i do wykazania legitymacji do osobistego odbioru świadczeń wystarczą odpowiednie dokumenty stanu cywilnego.

Tym samym postępowanie Komornika, w tym także zwrot części świadczeń, było następstwem skutecznego złożenia przez wierzyciela wniosku o umorzenie postępowania egzekucyjnego i nie było bezprawne.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu Sąd Rejonowy uzasadnił art. 102 k.p.c., wskazując na trudną sytuację materialną powódki.

Rozstrzygnięcie zawarte w pkt III. wyroku Sąd Rejonowy uzasadnił § 19 w zw. z § 6 pkt 5 i § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Apelację od tego wyroku wniosła powódka G. W. (1), przy czym jej apelacja w części, w jakiej zaskarżone zostały rozstrzygnięcia w sprawie z jej powództwa przeciwko Komornikowi Sądowemu przy Sądzie Rejonowym Lublin – Zachód w Lublinie W. R., została prawomocnie odrzucona (k. 368 – 379, 504 - 508).

Rozpoznaniu podlega zatem apelacja powódki wniesiona w sprawie z jej powództwa przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Prezesa Sądu Okręgowego w Lublinie, w której powódka zaskarżyła wyrok Sądu Rejonowego w części oddalającej powództwo¹.

Powódka zarzuciła zaskarżonemu wyrokowi naruszenie przepisów prawa materialnego i procesowego przez błędną wykładnię oraz niewłaściwe zastosowanie, prowadzące do wydania wyroku z oczywistą i rażąco obrażającą prawą, uchybieniem godności powódki, Konstytucji i Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, a także pozbawienie powódki możliwości obrony jej praw skutkujące nieważnością postępowania.

Wśród naruszonych przepisów prawa procesowego i prawa materialnego powódka wymieniła art. 5 k.c., art. 424¹ k.p.c., art. 101 § 1 k.c. w zw. z art. 108 k.c. przez wadliwe działanie jej pełnomocnika ustanowionego w sprawie z jej powództwa przeciwko Komornikowi Sądowemu przy Sądzie Rejonowym Lublin – Zachód w Lublinie W. R., art. 379 pkt 5 k.p.c., art. 45 Konstytucji, art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, rozporządzenie Rady (WE) nr 1348/2000 z dnia 29 maja 2000 roku w sprawie doręczania w państwach członkowskich sądowych i pozasądowych dokumentów w sprawach cywilnych i handlowych (Dz. U. UE L.00.160.37), art. 6 k.c., art. 825 k.p.c. – art. 828 k.p.c., art. 24 § 1 k.c., art. 73 § 1 k.c., art. 77 k.c., art. 83 § 1 k.c., art. 760 k.p.c., art. 760¹ k.p.c., art. 232 k.p.c., art. 233 k.p.c., art. 227 k.p.c., art. 230 k.p.c., art. 231 k.p.c. i art. 328 § 2 k.p.c.

Powódka domagała się uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, ewentualnie zmiany zaskarżonego wyroku przez uwzględnienie powództwa w całości.

W apelacji powódka zawarła również wnioski dowodowe o dołączenie akt sprawy o sygn. II Ns 1611/95 o podział majątku wspólnego, ponowne przesłuchanie świadka Ł. W., wywołanie opinii biegłego w celu ustalenia prawidłowej wysokości zadłużenia z tytułu niewypłaconych lub zwróconych alimentów z egzekucji prowadzonej przez Komornika W. R..

Należy zauważyć, że już po wniesieniu apelacji przez powódkę, w jej imieniu pismo nazwane apelacją wniósł również ustanowiony w sprawie z powództwa G. W. (1) przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Prezesa Sądu Okręgowego w Lublinie pełnomocnik z urzędu adwokat B. P. (k. 521 – 525), jednakże powódka odwołała tę czynność (k. 534).

W kolejnych pismach powódka wskazała również inne naruszone jej zdaniem przepisy prawa procesowego i materialnego (k. 442 - 453, 540 – 553), złożyła wniosek o przypozwanie Ł. W. (k. 650) i o ograniczenie rozprawy odwoławczej do określonych zarzutów formalnych (k. 654 – 658).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powódki jest zasadna o tyle, o ile zarzuca ona nieważność postępowania i konieczne jest uchylene zaskarżonego wyroku w sprawie z powództwa G. W. (1) przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Prezesa Sądu Okręgowego w Lublinie do ponownego rozpoznania, wraz ze zniesieniem postępowania w części dotkniętej nieważnością postępowania i przy pozostawieniu Sądowi pierwszej instancji rozstrzygnięcia o kosztach instancji odwoławczej.

Podkreślić jednak należy, że nieważność postępowania zaistniała z innych przyczyn, niż wywodziła to skarżąca.

W pierwszej kolejności należy stwierdzić, że z licznych i obszernych pism powódki wynika, że myli ona przedmiot spraw połączonych do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia pod sygn. akt II C 76/11 z innymi inicjowanymi przez siebie postępowaniami.

W innej sprawie powódka dochodziła od Skarbu Państwa, początkowo reprezentowanego przez Prezesa Sądu Rejonowego w Lublinie, a ostatecznie przez Ministra Sprawiedliwości, kwoty 45.600 zł tytułem odszkodowania i zadośćuczynienia za niezgodne z prawem pozostawienie korespondencji do powódki, adresowanej do Niemiec, ze skutkiem doręczenia (sygn. akt II C 72/11, a wcześniej II C 498/10). W tej innej sprawie wyrokiem z dnia 27 października 2011 roku Sąd Rejonowy Lublin – Zachód oddalił powództwo, zaś wyrokiem z dnia 29 marca 2012 roku, sygn. akt II Ca 92/12, Sąd Okręgowy w Lublinie oddalił apelację powódki. Tamta sprawa dotyczyła m. in. zagadnienia sposobu doręczania korespondencji powódce zamieszkałej w Niemczech w sprawie o sygn. akt I Nc 863/08 i wówczas rozważany był m. in. zakres stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1348/2000 z dnia 29 maja 2000 roku w sprawie doręczania w państwach członkowskich sądowych i pozasądowych dokumentów w sprawach cywilnych i handlowych.

W obu sprawach połączonych do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia pod sygn. akt II C 76/11 powódka dochodziła od Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Lublin – Zachód w Lublinie W. R. oraz od Skarbu Państwa reprezentowanego przez Prezesa Sądu Okręgowego w Lublinie odszkodowania z tytułu bezprawnego umorzenia przez tego Komornika postępowania egzekucyjnego w sprawie o sygn. akt I Kmp 337/98 i zwrócenia dłużnikowi przez Komornika w tym postępowaniu oznaczonej kwoty wyegzekwowanej na poczet alimentów na rzecz Ł. W.. Powódka swoją szkodę określiła sumą niewyegzekwowanych od dłużnika R. W. świadczeń alimentacyjnych wraz z odsetkami za opóźnienie i kwoty jej zdaniem niesłusznie zwróconej przez Komornika dłużnikowi. Widoczne zatem jest, że w niniejszej sprawie żadnego znaczenia dla wyniku procesu nie miało ani zachowanie Przewodniczącego I Wydziału Cywilnego Sądu Rejonowego w Lublinie w sprawie o sygn. akt I Nc 863/08, ani zagadnienie prawidłowości pozostawiania wówczas w aktach ze skutkiem doręczenia korespondencji kierowanej do powódki zamieszkałej w Niemczech.

Po drugie należy powtórzyć, że apelacja powódki w sprawie z jej powództwa przeciwko Komornikowi Sądowemu przy Sądzie Rejonowym Lublin – Zachód w Lublinie W. R. została prawomocnie odrzucona, a zatem rozpoznaniu podlega jedynie apelacja w sprawie z powództwa G. W. (1) przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Prezesa Sądu Okręgowego w Lublinie. W obu tych sprawach powódka dochodziła odszkodowania za tę samą szkodę, wywołaną jej zdaniem bezprawnym postępowaniem Komornika, wywodząc, że za szkodę odpowiada zarówno Komornik jak i Skarb Państwa sprawujący nadzór nad działaniem Komornika.

Wobec powyższego zarzuty powódki dotyczące działania jej pełnomocnika w sprawie z jej powództwa przeciwko Komornikowi Sądowemu przy Sądzie Rejonowym Lublin – Zachód w Lublinie W. R. i przyznania mu wynagrodzenia za udzieloną z urzędu pomoc prawną, nie mogą odnieść skutku w niniejszym postępowaniu.

Zwrócić w tym miejscu należy uwagę na to, że Sąd Rejonowy, orzekając w dwóch sprawach połączonych do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia, nieprawidłowo nie zamieścił osobnych rozstrzygnięć w każdej ze spraw połączonych, ale zamieścił rozstrzygnięcia łączne dla obu spraw (pkt I. i II. zaskarżonego wyroku). Pojęcie wspólnego rozstrzygnięcia oznacza jedynie, że sąd rozstrzygnie o obu sprawach w jednym wyroku, nie odbiera natomiast sprawom samodzielności (art. 219 k.p.c.). Uchybienie to samo w sobie nie miało jednak wpływu na treść zaskarżonego wyroku i rodziłoby jedynie co najwyżej konieczność sprostowania sentencji zaskarżonego wyroku (art. 350 k.p.c.).

Sąd Rejonowy błędnie ocenił jednak konsekwencje tego, że w każdej ze spraw połączonych do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia powódka miała innego pełnomocnika ustanowionego z urzędu. Skoro sprawy te nawet po połączeniu zachowały samodzielność, nie było żadnych podstaw do przyjęcia, że każdy z ustanowionych dla powódki pełnomocników z urzędu (adwokatów) reprezentuje powódkę w obu sprawach, wręcz przeciwnie – każdy z nich był umocowany do reprezentowania powódki tylko w tej sprawie, do której został ustanowiony. Sąd Okręgowy nie neguje tego, że istnienie takiej sytuacji mogło wydawać się Sądowi Rejonowemu niecelowe, jednak jej zmiana mogła nastąpić tylko poprzez wyznaczenie powódce tego samego pełnomocnika (np. jednego z dwóch dotychczasowych) w obu sprawach połączonych do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia, zgodnie z art. 117³ k.p.c. i art. 118 k.p.c.

Tymczasem Sąd Rejonowy, kierując się błędnym wnioskiem jednego z pełnomocników z urzędu (k. 240), postanowieniem z dnia 27 kwietnia 2011 roku zwolnił adwokata A. S. z obowiązku zastępowania G. W. (1) (k. 242) i nie wystąpił o wyznaczenie dla powódki innego adwokata jako ustanowionego pełnomocnika z urzędu w sprawie z powództwa G. W. (1) przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Prezesa Sądu Okręgowego w Lublinie.

Następnie Sąd Rejonowy, bez żadnej podstawy prawnej, traktował pełnomocnika ustanowionego z urzędu w sprawie z powództwa G. W. (1) przeciwko Komornikowi Sądowemu przy Sądzie Rejonowym Lublin – Zachód w Lublinie W. R. jako upoważnionego do działania w jej imieniu także w sprawie przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Prezesa Sądu Okręgowego w Lublinie i, po zamknięciu rozprawy w dniu 9 maja 2011 roku, w dniu 31 maja 2011 roku wydał wyrok oddalający powództwa powódki w obu sprawach połączonych do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

Pełnomocnik z urzędu dla powódki (adwokat) do reprezentowania jej w sprawie przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Prezesa Sądu Okręgowego w Lublinie został wyznaczony przez Okręgową Radę Adwokacką w L. dopiero w dniu 1 grudnia 2011 roku (k. 409), na skutek zwrócenia uwagi Sądowi Rejonowemu na to uchybienie (k. 352).

Powyższe wywody prowadzą do wniosku, że po dniu 27 kwietnia 2011 roku powódka, dla której ustanowiono pełnomocnika (adwokata) z urzędu, nie była w ogóle reprezentowana przez takiego pełnomocnika w sprawie z jej powództwa przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Prezesa Sądu Okręgowego w Lublinie, w szczególności dotyczy to ostatniej rozprawy z dnia 9 maja 2011 roku, po zamknięciu której Sąd Rejonowy wydał wyrok. Należy uznać, że pozbawienie powódki możliwości reprezentacji przez ustanowionego dla niej pełnomocnika z urzędu na rozprawie w dniu 9 maja 2011 roku, o której sama powódka też nie była powiadamiana, jest równoznaczne z pozbawieniem możności obrony jej praw w rozumieniu art. 379 pkt 5 k.p.c., co skutkuje nieważnością postępowania, oczywiście tylko w sprawie z powództwa G. W. (1) przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Prezesa Sądu Okręgowego w Lublinie. W tej sprawie zachodziła zatem konieczność uchylecia zaskarżonego wyroku, zniesienia postępowania Sądu Rejonowego po dniu 27 kwietnia 2011 roku i przekazania sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania (art. 386 § 2 k.p.c.).

Sąd Rejonowy rozpoznając sprawę ponownie orzeknie również o kosztach instancji odwoławczej w tej sprawie (art. 108 § 2 k.p.c.).

Sąd Rejonowy rozpoznając sprawę ponownie ustali również jednoznacznie rozmiar żądania powódki w stosunku do Skarbu Państwa (co do kwot należności i odsetek ustawowych za opóźnienie), gdyż oświadczenie na rozprawie w dniu 9 maja 2011 roku złożył jedynie pełnomocnik umocowany w sprawie przeciwko Komornikowi Sądowemu (k. 250).

Wobec zaistnienia nieważności postępowania przed Sądem pierwszej instancji zbędne jest szczegółowe odnoszenie się przez Sąd Odwoławczy do ustaleń faktycznych Sądu pierwszej instancji, dokonanej przez ten Sąd oceny prawnej oraz do pozostałych zarzutów apelacji powódki (w sprawie z powództwa G. W. (1) przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Prezesa Sądu Okręgowego w Lublinie).

Sąd Okręgowy oddalił wniosek powódki o przypozwanie Ł. W., uznając, że wniosek ten był w sposób oczywisty niezasadny w świetle art. 84 k.p.c.

W ocenie Sądu Okręgowego z uwagi na zaistniałą nieważność postępowania nie było też podstaw do uwzględnienia wniosków dowodowych powódki, tym bardziej, że dotyczyły one okoliczności nie mogących mieć wpływu na ostateczny wynik procesu.

Zauważyć bowiem należy, że w zakresie okoliczności postępowania egzekucyjnego o sygn. akt I Kmp 337/98 stan faktyczny sprawy jest bezsporny, a spór dotyczy tylko oceny prawnej postępowania Komornika (jego bezprawności) i związanej z tym ewentualnej odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkodę powstałą na skutek postępowania Komornika. Zagadnienie wysokości szkody i sposobu jej wykazania (wnioskowany dowód z opinii biegłego) miałyby znaczenie dopiero wówczas, gdyby postępowanie Komornika było bezprawne. W tym zakresie Sąd Okręgowy podziela jednak wywody prawne Sądu Rejonowego poczynione w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

Z tych względów na podstawie wyżej powołanych przepisów Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku.

1 W istocie w tej sprawie wyrok został zaskarżony w całości.